

Covid-19 og hiv

Birgitte Stiksrud, lege PhD

Infeksjonsmedisinsk avdeling, OUS Ullevål

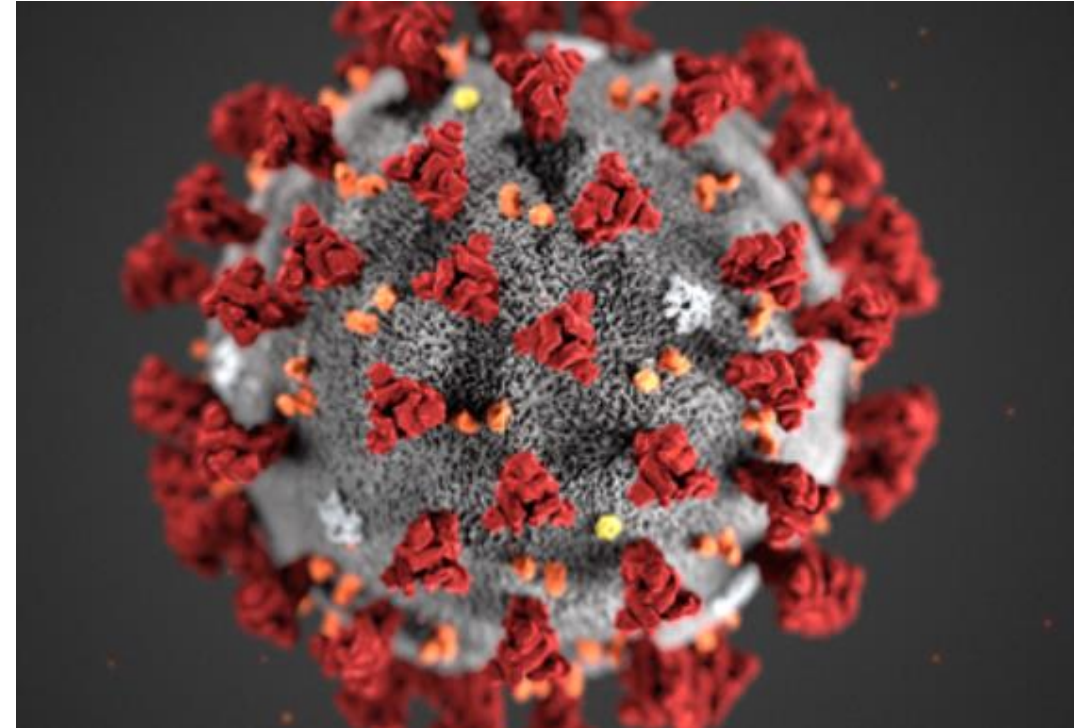

Foto: CDC, Alissa Eckert

Har personer med hiv høyere risiko for smitte og alvorligere sykdom ved covid-19 enn andre?

Av det vi vet så langt har personer med hiv verken høyere risiko for å bli smittet med covid-19, eller for å utvikle mer alvorlig sykdom

- MEN; Risiko for alvorlig sykdom kan være større for de med:
 - CD4 tall < 200
 - Personer som ikke står på hivmedisiner
- Alder og høyere forekomst av komorbiditet som kan gi økt risiko

Disposisjon

- Generelt om covid-19
 - Hva er det?
 - Hvordan smitter det?
 - Symptomer
 - Risikogrupper
 - Råd til risikogrupper
- Hyppige spørsmål
- Indirekte poliklinikk Ullevål

Hva er covid-19?

- Koronavirusfamilien - mange ulike virus som kan gi luftveisinfeksjon. De fleste gir bare forkjølelse
- **Nytt koronavirus** oppdaget i Wuhan i Kina desember 2019
 - i slekt med et annet koronavirus som var årsaken til utbruddet av SARS-epidemien i 2002/2003, men er ikke det samme viruset
- 12. mars erklærte WHO utbruddet som en pandemi

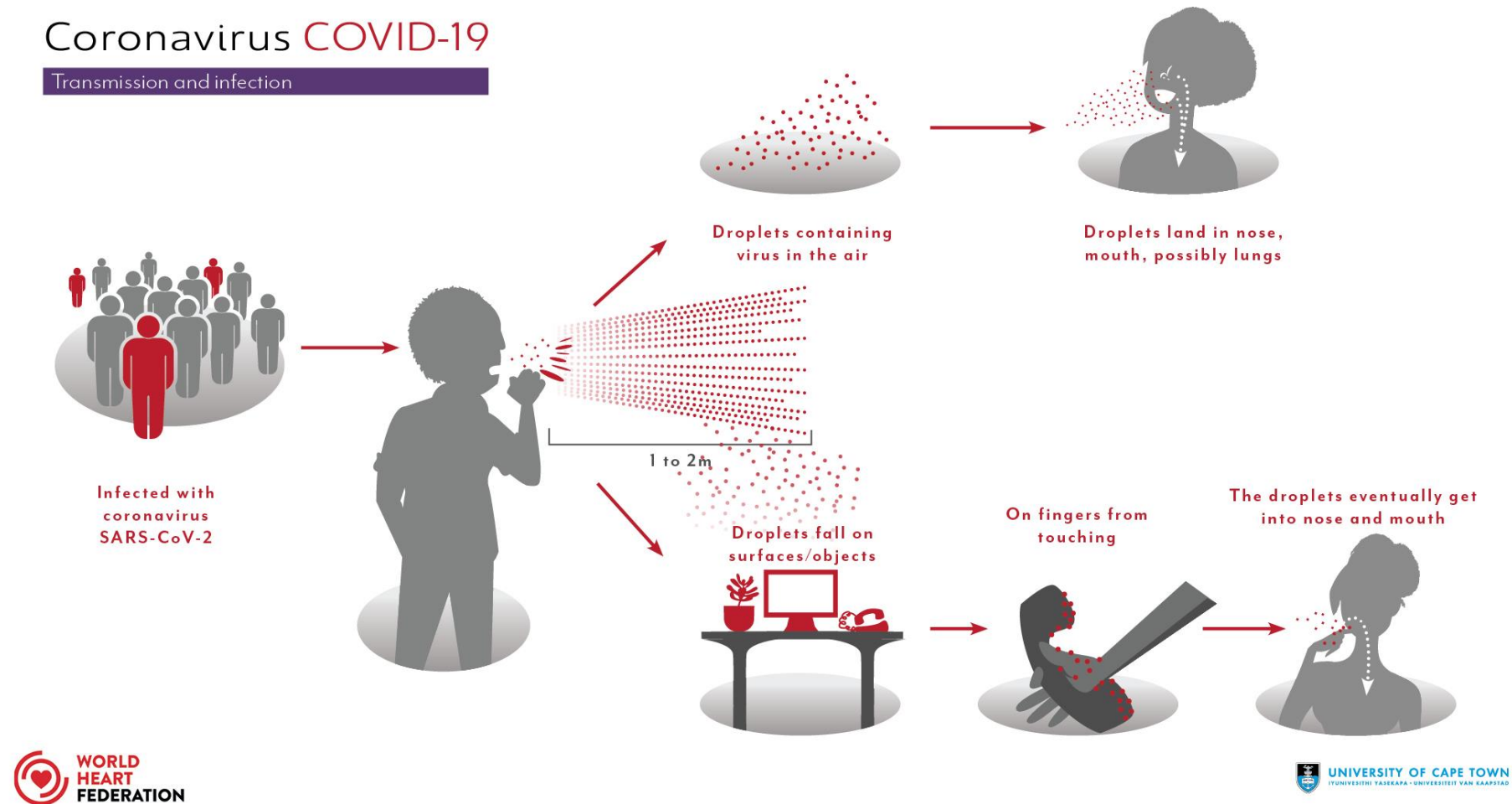
Det nye koronaviruset har fått navnet **SARS-CoV-2**

Sykdommen har fått navnet **covid-19** (coronavirus disease)

Hvordan smitter SARS-CoV-2?

Coronavirus COVID-19

Transmission and infection

Vaner som forebygger **smitte**

Papirlommetørkle

foran munn og nese beskytter andre når du hoster eller nyser. Kast lommetørkleet etter bruk. Vask så hendene.

Bruk albukroken

når du må hoste eller nyse og ikke har papirlommetørkle tilgjengelig.

Vask hendene

ofte og grundig, spesielt når du har vært ute blant folk.

Hånddesinfeksjon

med alkoholholdige midler er et godt alternativ når håndvask ikke er mulig, for eksempel på reise.

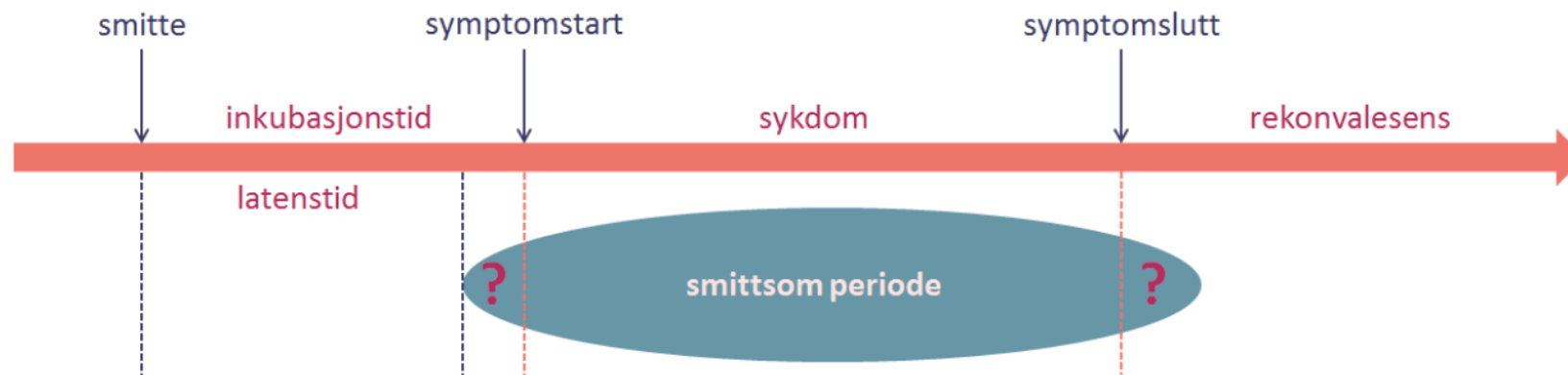

Inkubasjonstid – tid fra smitte til man får symptomer

- I gjennomsnitt 4-5 dager, men kan variere fra 2-14 dager
- 75 % får symptomer innen en uke

Når er man smittsom?

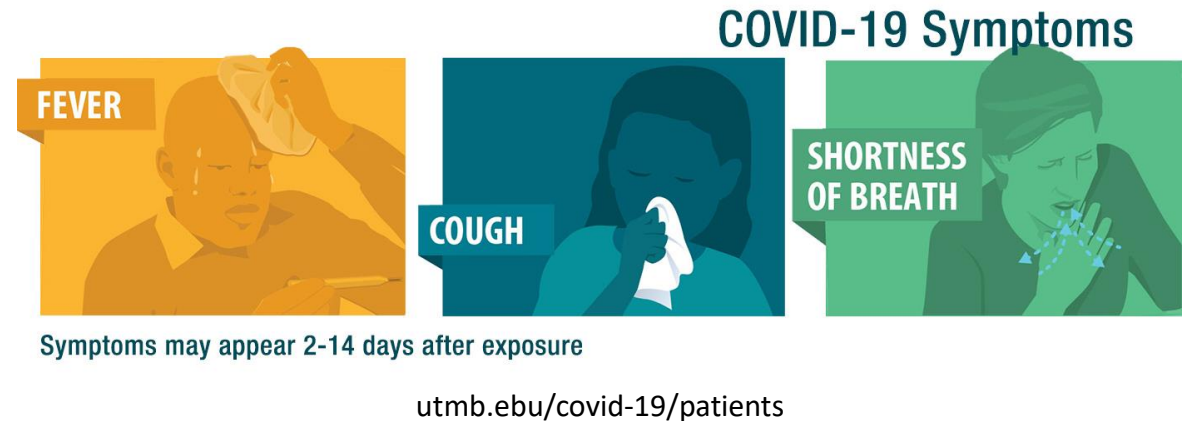
- I all hovedsak **når man har symptomer** som følge av covid-19

- Man kan trolig også smitte noe rett før utvikling av symptomer

Symptomer

- Feber
- Hoste
- Tungpust
- Slapphet
- Hodepine, redusert luktesans/smakssans
- **Ca 80 % får kun milde symptomer!**

NB! Symptomene utvikles gradvis. De som utvikler alvorlig sykdom gjør det vanligvis først etter ca 1 uke. Tungpust er et tegn på alvorlig sykdom!

Har personer med hiv høyere risiko for smitte og alvorligere sykdom ved covid-19 enn andre?

Av det vi vet så langt har personer med hiv verken høyere risiko for å bli smittet med covid-19, eller for å utvikle mer alvorlig sykdom

- MEN; Risiko for alvorlig sykdom kan være større for de med:
 - CD4 tall < 200
 - Personer som ikke står på hivmedisiner
- Alder og høyere forekomst av komorbiditet som kan gi økt risiko

Hvem er utsatt for mer alvorlig sykdom?

- **Eldre personer (> 65 år)**
- Personer med underliggende kronisk sykdom som:
 - Hjerter- og karsykdom
 - Diabetes
 - Høyt blodtrykk

Grupper som kan ha økt risiko for mer alvorlig covid-19 sykdom

- Sykelig overvekt
- Betydelig nedsatt lungefunksjon
- Nedsatt immunforsvar
 - F.eks hivinfeksjon med lavt CD4 tall
- Betydelig nedsatt nyrefunksjon
- Betydelig nedsatt leverfunksjon
- Nevrologiske sykdommer eller muskelsykdommer med nedsatt hostekraft eller lungefunksjon

Hva kan du gjøre?

- Følge med på folkehelsas anbefalinger
<https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/> eller helsenorge.no
- Ta hivmedisiner og medisiner for annen kronisk sykdom regelmessig
- Oppretthold planlagte helsekontroller med mindre du får annen beskjed
- Pneumokokkvaksine
- Influensavaksine til høsten
- Opprettholde en sunn livsstil
- Slutte å røyke?

Konkrete råd for hele befolkningen I

- God hånd- og hostehygiene, prøv å unngå å ta deg i ansiktet
- Personer som bor sammen og faste partnere kan omgås normalt
- Unngå håndhilsning, samt kyssing og klemming, med personer som ikke tilhører egen husstand eller er fast partner
- Hold avstand til andre, både på jobb, ute og andre steder du oppholder deg

Konkrete råd for hele befolkningen II

- Begrens antall personer du har nær kontakt med og får besøk av, til noen få av gangen
- Utsette større sammenkomster som ikke er nødvendige
- Unngå stigmatisering og utestengning
- Hvis du får akutt luftveisinfeksjon bør du isolere deg hjemme til ett døgn etter at du er frisk

Konkrete råd til personer i risikogruppene

Folkehelsa sine nettsider

<https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/risikogrupper/?term=&h=1>

Konkrete råd til personer i risikogruppene – tillegg til rådene for hele befolkningen

- Vask hjemmet regelmessig, spesielt overflater som berøres hyppig
- Gå/tren gjerne utendørs, men velg steder der det ikke er trengsel
- Unngå samvær med personer med symptomer på luftveissykdom
- Begrens bruk av offentlig transport dersom det er mulig, særlig i rushtiden

Konkrete råd til personer i risikogruppene - tillegg til rådene for hele befolkningen

- Lag avtaler om hvem som kan hjelpe deg med nødvendige innkjøp
- Unngå pass av mindre barn, da disse ofte har ingen eller milde symptomer på covid-19 og kan smitte deg som er i risikogruppe
- Hvis noen du bor med ikke føler seg frisk (spesielt hvis du mistenker covid-19), begrenns samværet med disse

Hva gjør du hvis du blir syk?

- Risikogruppene:
 - Dersom du føler deg syk og tror du kan være smittet med det nye koronaviruset → ta tidlig kontakt med helsevesenet
 - Dersom du får symptomer som feber, hoste, kortpustethet og nedsatt allmenntilstand → ta raskt kontakt med egen lege / legevakt (telefon 116117)
- Alle:
 - Ved alvorlige symptomer → ring 113
 - Dersom du utvikler andre akutte symptomer som du ellers ville søkt lege for → kontakt helsevesenet!

Er man mindre utsatt for covid-19 når man tar hivmedisin?

- Antakelig like mottakelig for covid-19 som de som ikke bruker hivmedisiner
- Noen hivmedisiner kan muligens ha noe effekt mot covid-19, men det vet vi ikke sikkert enda
- Proteasehemmeren lopinavir (Kaletra (lopinavir/ritonavir)) brukes i flere studier i behandlingen i covid-19. Den største studien publisert så langt på alvorlig covid-19 viste ingen sikker bedring av prognosen ved bruk av Kaletra

Er man mindre utsatt for covid-19 når man tar hivmedisin?

- Det er ikke grunn til å bytte hivmedisin på bakgrunn av dette
- PrEP tas på vanlig indikasjon, ikke bevis for at PrEP medisiner virker mot covid-19

Bør man jobbe når man lever med hiv og har jobb på sykehjem/omsorgstjenesten/sykehus?

- Dersom du er i en **risikogruppe** bør du be arbeidsgiver om tilrettelegging slik at du ikke blir eksponert for covid-19 smitte (jobbe med andre pasientgrupper, andre oppgaver, hjemmekontor)
- Sykemelding *kun* dersom omplassering eller tilrettelegging for hjemmekontor ikke er mulig
- Du trenger ikke opplyse til arbeidsgiver hvilken risikogruppe du tilhører
- Ta evt kontakt med bedriftshelsetjenesten der du er ansatt, jobber du i OUS kan du ringe 90508384 eller skrive mail psykososialt@ous-hf.no

Bør man ta pneumokokkvaksine («lungebetennelsesvaksine»)?

- Sjekk MineVaksiner.no
- Personer som lever med hiv prioritert for pneumokokkvaksine nå (fhi.no)
- Alle som følges opp av oss har fått tilbud om pneumokokkvaksine de første ukene etter diagnosen
- Hvis du ble vaksinert med 2 doser den gangen trenger du ikke påfyll
- De som er > 65 år og mangler pneumokokkvaksine blir innkalt til vaksinerings på poliklinikken etterhvert (mai?)
- Oppsøk evt fastlegen for pneumokokkvaksine

Bør man ta influensavaksine nå hvis man ikke er vaksinert denne sesongen?

- Influensasessongen for 2019/2020 er overstått
- Det er derfor ikke spesielt viktig å ta influensavaksine nå
- Husk på influensavaksine til høsten!

Indirekte poliklinikk Ullevål

- Oppmøte omgjort til legevurdering via journal + evt telefon
- Vil sannsynligvis bli forlenget ut mai
- Alltid minst 1 lege og 1 sykepleier tilstede 08-15 på hverdager
- De få som skal ha oppmøte time må gjennom «pre-triagering» i telt utenfor inngang 3a. Du blir spurt om hvor du skal, om du har vært ute og reist om du har feber, luftveissymptomer etc. Hvis alt er greit får du en grønn lapp som du tar med deg til inngang 3b hvor du pleier å gå og en vakt åpner døren for deg

Hvordan fungerer indirekte poliklinikk?

- Du får telefon fra sekretærene, alternativt sms og brev om at blodprøve og oppmøtetime er avlyst
- Legen som har deg i din timebok går gjennom sykehistorie og tidligere prøver og prøver som oftest å ringe deg, men det kan være på et annet tidspunkt enn da du hadde time
- Det skrives journalnotat som du får kopi av og det kan også leses på MinJournal.no
- Legen skriver resept for 1 år for hivmedisinene du står på og gir beskjed til sekretærene om når du skal kalles inn til ny kontroll

Språkvansker og helt nødvendig med samtale omkring hiv-relatert problem?

- Ring poliklinikken på 22119091, så ordner vi oppmøte time med telefontolk

Vil hivmedisinen bli byttet som følge av nytt anbud?

- Legen skriver resept på medisinene du stod på fra før
- P.t. har vi ikke kapasitet til å bytte hivmedisin av samfunnsøkonomiske årsaker
- Bytte av hivmedisin medfører behov for ekstra kontroll og blodprøver, slik at kun pasienter som bør skifte medisiner pga plager eller andre bivirkninger blir prioritert for det

Kan apotekene gå tomme for hivmedisin?

- Ikke grunn til bekymring
- Helsemyndighetene jobber for sikker tilgang til medisiner og vi kjenner ikke til at det er noen utfordring med tilgang på hivmedisiner
- Det er ikke nødvendig å ha medisiner hjemme for mer enn 2-3 måneder

Resepter på *ikke*-hivmedisiner

- Det kan ordnes digitalt på poliklinikken på Ullevål, MEN;

Vi anbefaler ALLE å skaffe seg fastlege NÅ!

Oppsummering

Av det vi vet så langt har personer med hiv verken høyere risiko for å bli smittet med covid-19, eller for å utvikle mer alvorlig sykdom

- Høy alder, hjerte-kar sykdom, diabetes, høyt blodtrykk kan gi økt risiko for mer alvorlig sykdom
- Husk på god hånd- og hostehygiene!
- Følg med på folkehelsa (fhi.no) eller helsenorge.no sine nettsider

TAKK!